

Bài phát biểu của Xianli tại VEPG

Hội nghị cấp cao Nhóm Đối tác Năng lượng Việt Nam VEPG và Diễn đàn các bên liên quan 2019
tại Hà Nội

Ngày 10/12

Kính thưa Bộ trưởng Trần Tuấn Anh, thưa các vị khách quý, thưa quý bà, quý ông,

Trước hết, tôi xin được cảm ơn VEPG đã cho tôi cơ hội được tham gia sự kiện quan trọng này. Tôi rất vinh dự được có mặt tại đây cùng quý vị. Hội nghị này là một cột mốc nữa trong hoạch định chính sách về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả của Việt Nam. Các giải pháp được thảo luận ở đây có thể ảnh hưởng đến mức tiêu thụ năng lượng và phúc lợi của xã hội Việt Nam trong vài thập kỷ tới.

Trong bài phát biểu này, tôi sẽ đề cập đến 3 khía cạnh: thứ nhất, tại sao sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả lại là một phương án cho Việt Nam; thứ hai, thay đổi tư duy; thứ ba, các thông lệ và ví dụ tốt về các chính sách, biện pháp tăng cường sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả trong khu vực doanh nghiệp.

Vậy, tại sao sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả lại là một phương án cho Việt Nam? Một tác động lớn của tiêu thụ nhiên liệu hóa thạch là ô nhiễm không khí nghiêm trọng tại các thành phố. Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội nằm trong số 20 thành phố ô nhiễm nhất thế giới. Sự tiếp xúc với không khí ô nhiễm nặng có thể hủy hoại gan và tim của người dân, gây ra các bệnh về tim mạch và hô hấp, thậm chí giảm tuổi thọ của con người. Theo Tổ chức Y tế Thế giới, hơn 60.000 trường hợp tử vong mỗi năm ở Việt Nam có liên quan đến ô nhiễm không khí. Báo cáo Triển vọng Năng lượng Việt Nam mới đây dự báo rằng nếu không có các biện pháp sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả mang tính tham vọng, thì đến năm 2030 chi phí y tế do ô nhiễm không khí có thể lên đến 7 – 9 tỉ đô la Mỹ mỗi năm, hay 2% GDP của Việt Nam. Trong khi đó, tăng cường đầu tư cho các biện pháp sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả có thể giúp Việt Nam tiết kiệm từ 3 – 16 tỉ đô la Mỹ vào năm 2030.

Sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả có thể mang lại nhiều lợi ích về kinh tế, xã hội và môi trường. Đối với Việt Nam, một lợi ích lớn nữa là tiết kiệm đầu tư cho phát điện, giảm chi phí nhập khẩu than, và tăng cường an ninh năng lượng quốc gia. Trong số 3 chỉ tiêu của mục tiêu phát triển bền vững số 7, thì sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả là nền tảng vì tăng cường sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả giúp việc tăng gấp đôi tỉ lệ năng lượng tái tạo trở nên dễ dàng hơn và ít tốn kém hơn, đồng thời bảo đảm tiếp cận điện cho toàn dân và năng lượng hiện đại để nấu nướng.

Vẫn còn vấn đề về biến đổi khí hậu. Việt Nam có đường bờ biển kéo dài và dễ bị ảnh hưởng bởi các tác động của biến đổi khí hậu, từ nước biển dâng đến hạn hán, ngập lụt và các hiện tượng thời tiết cực đoan khác. Các cuộc đàm phán khí hậu quốc tế đang kêu gọi tất cả các nước hành động nhiều hơn để giảm nhẹ biến đổi khí hậu. Các biện pháp sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả là một trong các cách ít tốn kém nhất để giảm phát thải khí nhà kính.

Thứ hai, quan trọng là phải thay đổi tư duy về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả. Một vài người lo lắng rằng các chính sách về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả và giá năng lượng cao có thể ảnh hưởng đến nền kinh tế và các doanh nghiệp trong nước, gây thất nghiệp và các vấn đề xã hội khác. Nhưng sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả có thể giúp cải thiện năng lực cạnh tranh quốc gia trong xu hướng chuyển đổi toàn cầu sang phát triển xanh và các-bon thấp. Tính đến tháng Chín, 77 quốc gia, 10 khu vực và hơn 100 thành phố đã cam kết trung hòa các-bon đến năm 2050. Mô hình Đan Mạch chứng tỏ rằng sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả cũng có thể gia tăng năng lực cạnh tranh quốc tế của quốc gia. Nhìn lại năm 1973 với cuộc khủng hoảng dầu

mỏ thế giới lần đầu tiên, Đan Mạch đã dựa vào nhập khẩu để đáp ứng trên 80% khả năng cấp điện của mình. Khi Ả Rập áp đặt lệnh cấm vận dầu mỏ, và giá dầu quốc tế tăng gấp bốn lần trong vài tháng, Đan Mạch đã phải tăng giá dầu năng lượng và cấm sử dụng xe ô tô riêng trong nhiều tuần. Để tránh tái diễn tình trạng này, Đan Mạch đã kiên quyết theo đuổi các biện pháp sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả. Nhờ có các chính sách này, ngày nay Đan Mạch là nước sử dụng năng lượng hiệu quả nhất thế giới và Copenhagen trở thành thành phố đáng sống nhất trên thế giới. Đan Mạch, vùng đất 5 triệu dân giờ là ngôi nhà mới của một số công ty hàng đầu về công nghệ năng lượng sạch, trong đó có Vestas, Rockwool, Velux, Danfoss, Ramboll. Các công ty Đan Mạch đã xuất khẩu 14 tỉ đô la Mỹ công nghệ và dịch vụ năng lượng trong năm 2016, theo đó đạt 12% tổng kim ngạch xuất khẩu của Đan Mạch.

Trung Quốc cũng là một ví dụ khác về thay đổi tư duy trong các chính sách sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả. Trong những năm 1990, giới học giả và công chức Trung Quốc đều nhất trí rằng: Trung Quốc sẽ đi theo một lộ trình phát triển tương tự các quốc gia châu Âu: trước tiên tập trung vào phát triển kinh tế; sau khi đã trở nên giàu có, nó sẽ có ý nghĩa hơn khi giải quyết vấn đề năng lượng và ô nhiễm. Theo đó từ năm 2002 – 2004, do sự tăng trưởng nhanh các ngành công nghiệp sử dụng nhiều năng lượng, cường độ sử dụng năng lượng của quốc gia đã tăng lên, thay vì giảm xuống. Các vấn đề tài nguyên, môi trường do tiêu thụ năng lượng nhanh dẫn đến sự thay đổi tư duy. Trong năm 2004, Trung Quốc đã đưa ra kế hoạch quốc gia về giảm cường độ sử dụng năng lượng trên GDP xuống mức 43% đến năm 2020. Theo đó mức giảm bình quân hàng năm là 3%. Thông qua việc thực hiện một danh sách dài các chính sách và chương trình về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả, Trung Quốc có thể đã đạt được mục tiêu này. Chất lượng không khí tại các thành phố của Trung Quốc đang cải thiện, và Trung Quốc hiện nay là một bên ủng hộ tích cực các hành động khí hậu đầy tham vọng và phát triển các-bon thấp. Có lẽ, một bộ phận người dân ở Việt Nam sẽ nói rằng chúng tôi cũng làm được như vậy một khi nền kinh tế phát triển hơn. Bạn có thể ngạc nhiên khi biết rằng trong năm 2004, GDP bình quân đầu người của Trung Quốc là 1.500 đô la Mỹ. Việt Nam đã vượt qua mức này trong năm 2011.

Cuối cùng, tôi sẽ đưa ra một vài ví dụ về thông lệ tốt và các biện pháp chính để tăng cường sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả, đặc biệt là ngành công nghiệp. Chi phí cho các biện pháp sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả phụ thuộc nhiều vào thời điểm, liệu bạn thực hiện vào thời điểm xây dựng mới, mua sắm mới hay thông qua việc trang bị cải tiến về sau. Cách dễ dàng nhất và ít tốn kém nhất là tích hợp các giải pháp và công nghệ sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả vào thời điểm đầu tư mới, mua sắm mới và xây lắp mới. Nền kinh tế Việt Nam đang tăng trưởng ở mức cao; điều đó có nghĩa là một tỉ lệ lớn các tòa nhà, cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất công nghiệp chưa được xây dựng. Thông qua việc giới hạn thị trường năng lượng vào các phương án hiệu quả năng lượng có thể giúp giảm thiểu chi phí đầu tư cho các biện pháp sử dụng năng lượng tiết kiệm hiệu quả. Các mục tiêu dài hạn rõ ràng và cụ thể có thể bảo đảm sự chắc chắn và tín hiệu mạnh mẽ để đầu tư mới. Kế hoạch bảo tồn năng lượng 2020 của Trung Quốc đưa ra các mục tiêu về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả trong năm 2020 cho các ngành sử dụng nhiều năng lượng. Các mục tiêu này là tiêu chí để phê duyệt các dự án đầu tư mới và đưa ra các tín hiệu mạnh mẽ cho doanh nghiệp.

Một chủ đề quan trọng khác là tạo ra thị trường cho các dự án về hiệu quả năng lượng, từ ưu tiên sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả trong mua sắm công đến các tiêu chuẩn, dán nhãn, và các ưu đãi tài chính.

Kiểm toán năng lượng và quản lý năng lượng là chìa khóa để tăng cường sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả quy mô công nghiệp. Đây là các biện pháp quan trọng nhất để thực hiện sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả quy mô công nghiệp.

Cuối cùng, điều quan trọng là có sự tham gia của chính quyền địa phương và áp dụng các biện pháp tuân thủ cứng rắn. Một yếu tố thành công then chốt của chính sách sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả ở Trung Quốc là cơ chế tuân thủ toàn diện và mạnh mẽ. Chính phủ quốc gia đặt ra các mục tiêu hàng năm và 5 năm về cải thiện cường độ sử dụng năng lượng cho mỗi tỉnh, chính quyền mỗi tỉnh lại xây dựng các mục tiêu riêng cho các thành phố của mình. Cường độ sử dụng năng lượng được đưa vào trong các mục tiêu đánh giá kết quả thực hiện đối với lãnh đạo tỉnh. Các doanh nghiệp tiêu thụ năng lượng trọng điểm được giao các mục tiêu bắt buộc, và kết quả thực hiện về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả của các đơn vị này được giám sát trực tiếp bởi các cơ quan thẩm quyền trung ương. Các doanh nghiệp và nhà máy đốt than không đáp ứng đủ tiêu chuẩn về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả bị buộc phải đóng cửa.

Trong những năm gần đây, nhiều doanh nghiệp quốc tế đang chuyển trụ sở sản xuất về Việt Nam. Đây là cơ hội rất tốt để tăng cường sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả. Thông qua các mục tiêu đầy tham vọng và thực thi các chính sách có hiệu lực, Việt Nam có thể tăng trưởng kinh tế bền vững hơn và sạch hơn, và trở thành một nước dẫn đầu khu vực, thậm chí thế giới về các công nghệ và dịch vụ sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả. Sự chuyển đổi năng lượng của Việt Nam có ưu thế là sự hỗ trợ mạnh mẽ của quốc tế về kiến thức, năng lực, công nghệ và tài chính. Thông qua sự lãnh đạo mạnh mẽ trong nước và sự hỗ trợ quốc tế, Việt Nam có thể nhân rộng bài học thành công từ các quốc gia khác và tạo ra một tương lai kinh tế phồn thịnh và các thành phố sạch, đáng sống.

Xin chúc diễn đàn các bên liên quan ngày hôm nay thành công rực rỡ.

Tuyên bố miễn trừ trách nhiệm: Trường hợp có sự sai khác giữa văn kiện phát biểu này và nội dung phát biểu thực tế, thì nội dung phát biểu thực tế sẽ được ưu tiên.